

KOMPLEX SZERZŐDÉSEK ÉS A BIZTOSÍTÁSI KONTRAKTUS¹

Dr. Papp Tekla (egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Közigazgatási Kar
Civilisztikai Intézet, intézetvezető)

ÖSSZEFOGLALÓ

A piacgazdaság kialakulása és jelenkori jelenségei (globalizáció, kommercializáció, digitalizáció, gazdasági válságok etc.) szétfeszítették, illetve szétfeszítik a szerződési jog szabályozási kereteit:

- az üzletszerű gazdálkodás (a rendszeres jellegű termelő, szolgáltató, kereskedelmi tevékenység folytatása nyereségszerzés érdekében), a tömegméretű vagyoni és árukapcsolatok, a nagyméretű beruházások, a nemzeti határokat átlépő jogügyleti viszonyok újabb és újabb szerződések meghonosodását és alkalmazását tették lehetővé, valamint

- a hagyományosan intézményesült szerződési alaptípusokat meghaladó, új szerződési technikák jelentek meg: egységesítésre, standardizálásra irányuló, illetve túl részletező, önszabályozó jellegű megállapodások.^{2,3}

Jelen cikk ezt a kérdéskört járja körbe alaposabban.

SUMMARY

The regulatory bounds of Hungarian Civil Code were broadened by the development and phenomena of the market economy, which also led to the development of different legal 'formations' relying on the contractual freedom declared by the great codices of natural law of the nineteenth century:

- the professional, businesslike management (the regular producing, service providing, commercial activity in order to get profit), the establishment and application of newer and newer contracts became possible because of the so many financial connections and connection among goods, the enormous investments, the cross-border relations of legal transactions, and

- new contractual techniques appeared which exceeded the traditionally institutionalized basic types of contracts: these are too detailed, self-regulating agreements tending to unification, standardization.

Present article gives an overview of the above questions.

Kulcsszavak: szerződéstípusok, szerződéscsoportok, komplex szerződések
Keywords: types of contracts, groups of contracts, complex contracts

JEL: G22, K12

DOI: 10.18530/BK.2018.1.6

<http://dx.doi.org/1018530/BK.2018.1.6>

1. Alapvetések

A „szerződési dzsungelben” a szerződések tipizálása segítségével vágatunk utat. Az általános szerződési séma és az egyedi szerződés közötti különös szint szerződéstípusok révén történő kialakításának jelentősége abban rejlik, hogy a kontraktusra alkalmazandó jog eldöntése céljából szükséges a megállapodásokat meghatározott szempontrendszer szerint megállapított kategóriákba besorolni.⁴ Bárdos Péter és Menyhárd Attila szerint a szerződések minősítése – típusba sorolása – egyúttal a kötelezettségvállalás jogcímét is azonosítja, valamint a jog általi elismerést is megadja.⁵ Bíró György pedig a típusalkotás jelentőségét a jogalkotást és jogalkalmazást segítő csoportosításban látja.⁶

A kontraktusokat köz- és magánjogi szerződésekre oszthatjuk fel, a magánjogi kategórián belül további alfajt képeznek a kötelmi jogi szerződések és a nem kötelmi jellegűek (pl.: a társasági szerződés, amely sui generis, organizációs: jogalanyt keletkeztető és kooperációs: gazdaságszervező szerződés).⁷ A magánjog kötelmi jogi szerződéseit nevesített és nevesítetlen megállapodásokra tudjuk bontani.⁸ A nevesített szerződések közé a tipikus és atipikus, a nevesítetlenek közé a vegyes és a *de facto innominát* kontraktusok tartoznak.⁹

Megjelentek az atipikus és a vegyes szerződések közötti éles határvonalat „elmosó”, relativizáló, ún. *ál-atipikus* szerződések. Az „ál-atipikus” szerződések közé olyan kontraktusok sorolhatók, amelyek a megállapodások elnevezése és tartalmának megfogalmazása alapján azt a látszatot keltik, mintha az atipikus szerződések néhány csoportismérvének megfelelénének, valójában pedig vagy vegyes szerződésnek minősíthetők, vagy valamelyik nevesített szerződésnek feleltethetők meg.

Megfigyelhető a vegyes szerződések alfajainak keveredése is („hibridek”), különösen a típuskombinációs és a sajátos szolgáltatásra irányuló altípusok vonatkozásában; a bírói gyakorlatban az alábbi variációk voltak „tetten érhetők”:¹⁰

- határozott időre kötött, plakát kihelyezésére vonatkozó megbízási szerződéssel vegyes albérleti szerződés,

- parkolási rendszer bevezetésére, használatára és üzemeltetésére kötött kontraktus felhasználási, hasznóbérleti elemeket is hordozó, a franchise-szerződéshez hasonló komplex jogviszonyt lefedő vegyes megállapodás.¹¹

A tipikus és az atipikus megállapodások csoportjai között

- egyrészt átmeneti képződményként (vegyes szerződésként) ezek mixtúrája („hibrid”) tünt fel: így a számítógépes program (szoftver) hasznosítására köthető megállapodás, mely vállalkozási, bérleti, haszonbérleti és lízingszerződési elemeket is tartalmazhat;¹²

- másrészt pedig a néhány atipikus szerződés egy-egy alfaja vagy kisebb szegmense részleges szabályozásra került a Ptk.-ban (franchise-, faktoring-, pénzügyi lízingszerződés).

A szerződések területén jogági „keveredés” is megfigyelhető: napjainkra számos vegyes jogági megállapodás alakult ki, például közszolgáltatási szerződés, közbeszerzési szerződés, támogatási szerződés.¹³ Ezekben az esetekben nem a szerződés közvetlen tárgya (a szolgáltatás) alapján minősíthetők a kontraktusok vegyesnek, hanem aszerint, hogy több jogág jogi normái alkalmazandók rájuk, melyek a szerződés teljes dinamikáját meghatározzák.

A szerződési jog a levert cölöpök (a tipizálási szempontok) között folyamatos, állandó alakulásban, változásban van.

A fentiekből is látható, hogy a szerződési jog a levert cölöpök (a tipizálási szempontok) között folyamatos, állandó alakulásban, változásban van.

2. Új megközelítések

Szintén körvonalazható fejlődési ív és jelenség, hogy a szerződési jog jövőjét napjainkban egyre kevésbé a nemzeti magánjogok alakítják, Európában egyre inkább *szupranacionális* síkra terelődik a szerződési jog fejlődése,¹⁴ melynek útvesztőiben is a szerződéstípusok meghatározásával tudunk eligazodni. A XXI. századra a nemzeti szerződési jogok egy *többrétegű magánjog*¹⁵ részei, melyet európai és globális hatások befolyásolnak, alakítanak.

A magánjog szerződéseinek klasszifikálási szempontjaira vonatkozóan az európai szerződési jogi szakirodalomban új megközelítések is feltűntek: az *egyedi és az egymással összefüggő megállapodások* kategorizálásával,¹⁶ azaz a bilaterális szerződési jogviszonyok mellett a multilaterális kontraktuális kapcsolatok vizsgálata is elkezdődött. Az utóbbiak kapcsán

a) *szerződési lánc(olat)* (contractual chains) elnevezés alkalmazása olyan szerződésekre, amelyeket az kapcsol össze, hogy ugyanaz a közvetlen és közvetett tárgyuk¹⁷ (lásd: disztribútori megállapodás);

b) *a hálózati* (network,¹⁸ Netzvertrag) szerződések kifejezés használata jelent meg olyan kölcsönösen összefüggő tartalmú jogviszonyokra, amelyek jogalanyai megőrzik jogi és gazdasági elkülönültségüket (pl.: PPP-szerződés, társaságon belüli kapcsolat a tagok és munkavállalók között etc.),¹⁹ (contract clusters);²⁰

c) az „*esernyő*” (*umbrella*) vagy *keretmegállapodások* (*framework agreements*) megjelenés is használatossá vált olyan kontraktusokra, amelyek formális keretet biztosítanak

a közös célnak alárendelt szerződési döntéseknek, valamint a közös célra irányuló szerződési feltételek kidolgozásának²¹ (pl.: a szindikátusi szerződés konzorcionális válfaja);²²

d) a *kapcsolt szerződések* (linked contracts, Vertragsverbund, collegamento negoziale, contratos conexos o vinculados) elnevezés az európai magánjog-egységesítési folyamatokban terjedt el.²³ A kapcsolt szerződések megjelennek a távollévők között kötött szerződésekre vonatkozó 97/7/EK irányelvben, a fogyasztói hitel szabályozó 87/102/EGK és 2008/48/EK irányelvekben, a timesharing-szerződést érintő 94/47/EK és 2008/122/EK irányelvekben, valamint a közös referenciakeret vázlatában is (DCFR). A kapcsolt szerződéseknel az egymással való összefüggés a szerződési felek részleges azonosságában és a szerződések tartalmi kölcsönhatásában mutatkozik meg (pl.: egyszerű kapcsolt kontraktus a fogyasztói hittel kötött adásvételi szerződés, komplex kapcsolt megállapodás a franchise-szerződés).²⁴

Az egymással – bármilyen szempontból is – összefüggő megállapodásokat *szerződés-csoportnak* (group of contracts, groupes de contrats) is nevezik; ezen jogintézmény ismérve az, hogy nem szerepelnek benne sem járulékos, sem alárendelt (másik kontraktustól függő) szerződések, hanem a csoportot alkotó megállapodások önálló szerződések (Bausteinverträge, module-contracts),²⁵ egymás közti hierarchia nélkül.²⁶ Kutatások tárgyát képezi az, hogy a szerződés-csoporton belüli komplexitás függvényében az egyik szerződés megkötése, érvénytelensége, megszegése, megszűnése vagy megszüntetése kihat-e és hogyan a csoportot alkotó többi kontraktusra.

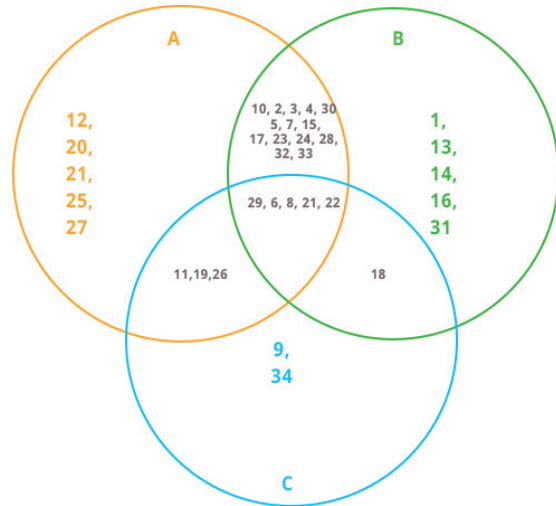
A külföldi szakirodalom az egymással összekapcsolt szerződések archetipusának az Hoge Raad-ügyben (1998) jogvita tárgyává tett hitelezett adásvételt (fogyasztói szerződést) tekinti;²⁷ ebben az ügyben hozott ítéletre további bírói gyakorlat²⁸ és a DCFR definíciója is épült,²⁹ továbbá megjelent az adásvételhez tapadóan a kölcsön és a biztosítás összekapcsolása.³⁰

3. A biztosítási szerződés mint kapcsolt kontraktus

A nem kötelmi jogi szerződések közül a társasági szerződés vonatkozásában nem merülhet fel a biztosítási szerződés ráépülése; a társasági szerződés viszont a szindikátusi szerződéssel már esernyő és hálózati alakzatot is létrehozhat. A családjogi szerződésekre tekintettel – azaz azokhoz kapcsoltnak – pedig nem kötnek biztosítási szerződéseket, a vagyon- és kárbiztosítások a házassági vagyoni jogi szerződésektől függetlenül funkcionálnak.

A nevesített szerződések és a biztosítási szerződés összefonódása sokrétű lehet, hipotetikusán ábrázolva: egyrészt a biztosítási szerződés a biztosítási típusokon keresztül védi az alapktraktus alanyát (lásd: **A** halmaz) és a közvetett tárgyat (lásd: **B** halmaz), ezek általában egyszerű kapcsolt szerződési konstrukciók lesznek; másrészt elősegíti az alapktraktus teljesítését, így garantálja az alapszerződés közvetlen tárgyának megvalósulását (lásd: **C** halmaz), komplex kapcsolt szerződési konstrukciókat létrehozva (szintén a három halmaz metszetében az 1. ábrán).³¹

1. ábra: A szerződések lehetséges összefonódása

Forrás: saját forrás

Míg az egyszerű kapcsolt variációknál a felelősségbiztosítás jelenhet meg (a szerződő felek vonatkozásában), valamint az összeg- és/vagy kárbiztosítás (a megállapodás közvetett tárgya kapcsán), addig a komplex kapcsolt szerződési rendszereknél a felelősség-, összeg-, kárbiztosítások együttes jelenléte mellett élet-,³² baleset- és egészségbiztosítás is feltűnhet.

A kapcsolódó kontraktusok egzisztálása és dinamikájának egyes szakaszai – például szerződésszegés – kölcsönhatást gyakorolhatnak egymásra. Általában az alapszerződések alanyához/alanyaihoz kapcsolódó biztosítási szerződések biztosítási díj nem-fizetése miatti megszegése az alapktraktusok hatályát nem érinti, ellenben az alapszerződések közvetlen és közvetett tárgyával összefüggő biztosítási szerződések biztosítási díj nem-fizetése miatti megszegése kihat az alapügyletre is, annak megszűnését is eredményezve.

„A biztosítás – közgazdasági értelemben – a kockázatok szétporlasztását jelenti a veszélyközösség tagjai között oly módon,³³ hogy a biztosítottak meghatározott és biztosítható kockázataira vonatkozó fedezet megteremtése kockázatközösség megszervezése és kockázatarányos díjfizetési kötelezettség előírása révén.”³⁴ A biztosítási szerződés funkciója alapvetően a kárkockázat telepítése és megosztása, aránylag gyors reparálási és kompenzációs célt is szolgálhat, továbbá szimpla befektetési lehetőséget³⁵ is jelenthet. A *biztosítási szerződés új feladatkört is betölthet a kapcsolt szerződési konstrukciókban: szerződési biztosítéki szerepet*; azonban nem a szerződéskötést (mint a foglaló) vagy a szerződés teljesítését (mint az óvadék) erősíti meg, hanem az alapktraktus hatályban tartásának elősegítésével a kapcsolt szerződési konstrukció teljesedésbe menését. Jól példázza ezt a konzorciós szerződés és a biztosítási szerződés kapcsolata: a szervező már a szerződéskötési tárgyalások során köteles tájékoztatni a részvételi szabályzat (általános szerződési feltétel és a konzorciós szerződés tartalmát képező kötelező melléklet) révén arról a fogyasztót, hogy köteles

biztosítási szerződést kötni és a szerződésben meghatározott biztosítási díjat fizetni, úgymint a kockázati életbiztosítás díját (pl.: biztosítási esemény, ha a biztosított, a fogyasztói csoport tagja a kockázatviseelési idő – a szerződéses futamidő – alatt meghal),

hitelfedezeti biztosítás díját (a fogyasztói csoport szolidaritáson alapuló fizetéseknek biztosítéka, például garancia arra az esetre, ha a fogyasztó a dolog tulajdonjogának megszerzése után nem tesz eleget havi részletfizetési kötelezettségének).³⁶

Megvizsgálva egy a magyar biztosítási piacon jelentős pozíciójú biztosító portfólióját³⁷ megállapítható, hogy lakossági ügyfeleknek mindhárom halmazban és azok metszeteiben szereplő szerződések kapcsán kínálja a biztosítási alaptípusokat: kötelező biztosítás, casco, lakásbiztosítás, utasbiztosítás, assistance biztosítás (családi jellegű betegség esetén, utazási: váratlan helyzetre, valamint vészhelyzeti, jogsegélyt kínáló, viharokart rendező), életbiztosítás. Üzleti ügyfeleknek már sokkal speciálisabb és sokszínűbb a paletta:

- kis- és középvállalkozásokat céloznak meg a vagyon-, szakmai felelősségbiztosítással – kezesi biztosítással együtt – és a flotta kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással (5 gépjárműtől);

- szakmai felelősségbiztosítás (tervezői, ügyvédi, egészségügyi szolgáltató, könyvvizsgáló, könyvelő, adótanácsadó, adószakértő, bérszámfejtő, társadalombiztosítási ügyintéző, rendezvény szervező, szakképzésszervező, személy- és vagyonvédelmi, nyomozói, független biztosításközvetítő, biztosítási szaktanácsadó, szálláshely-szolgáltató);

- mezőgazdasági (növénybiztosítás, állatbiztosítás, vállalatok vagyonbiztosítása, gépek és berendezések összevont vagyonbiztosítása);

- vagyon és áramszünet biztosítása (tűz- és elemkár, betöréses lopás és rablás, összkockázati, üzemszünet etc.);

- klasszikus felelősségbiztosítások (általános, környezetszennyezési, munkáltatói, termékfelelősségre, szolgáltatásra);

- további vállalati biztosítások (nemzetközi programbiztosítás, pénzügyi kockázatokra, logisztikai, légi és vízi járművekre, drónok felelősségbiztosítása, filmprodukciókra, kiállításbiztosítás, műkincsbiztosítás, risk management: vállalati működésre³⁸);

- csoportos személybiztosítás (munkáltató köti munkavállalói kedvezményezettre: egészségbiztosítás, assistance);

- üzleti utasbiztosítás (egészség-, utazásbiztosítás, jogvédelem nyújtása);

- utasbiztosítás utazási irodáknak (baleset-, assistance és sportbiztosítások).

Az üzleti ügyfeleknek kínált biztosítási szerződések közül a kis- és középvállalkozásokat célzóak az alapszerződés alanyához és közvetett tárgyához kapcsolhatók, a szakmai felelősségbiztosítások és az utasbiztosítások az alapktraktus közvetlen tárgyához, a mezőgazdasági biztosítások csak az alapszerződés közvetett tárgyához. A vagyon és áramszünet biztosítása, a klasszikus felelősségbiztosítások és a további vállalati biztosítások pedig az alapszerződés mindkét – közvetlen és közvetett – tárgya kapcsán felmerülhetnek, míg a csoportos személybiztosítás a munkaszerződés folyamánya lehet.

Megállapítható, hogy a biztosítói gyakorlatban a Ptk. tagolásához képest elnevezésében eltérő és specifikáltabb biztosítási szerződések kerülnek megkötésre, és az üzleti ügyfeleknek kínált „biz-

tosítási termékek” diverzifikáltabbak. Ezen kívül az *elméletileg kialakítható egyszerű és komplex, biztosítást is magukba foglaló szerződési konstrukciók a gyakorlatban explicite nem jelennek meg, implicite is csak az üzleti ügyfeleket célzó portfólióban (mintegy „implied” kategóriaként).*

Rövid tanulmányom zárásaként bízom abban, hogy ezzel a magyar jogi szakirodalomban új jellegű megközelítéssel a biztosítási szerződések más szemléletű vizsgálata, elemzése is megkezdődik.

HIVATKOZÁSOK

- ¹A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében a „Premier plan a magyar szerződési jog rendszeréről” Lőrincz Lajos Professzori Ösztöndíj támogatásával, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.
- ²Papp Tekla (2009): Atipikus szerződések, Lectum Kiadó, Szeged, 9.
- ³Szerződési jogunk változásai a gyakorlatban lásd részletesen: Diósi György: Atipikus szerződések a bírósági gyakorlatban – egy felmérés margójára, *Jogtudományi Közöny*, 1971/2.; pp. 89–94.; Vékás Lajos: A szerződéstípusok válságjelenségeiről, *Jogtudományi Közöny*, 1975/12., 706.; Harmathy Attila: Jogpolitika – polgári jog, *Magyar Jog*, 2010/12., pp. 705–719.; S. Grundmann (2010): *Zukunft des Vertragsrechts*, Festschrift 200 Jahre Juristische Fakultät der Humboldt-Universität zu Berlin, Walter de Gruyter GmbH&Co.KG, Berlin/New York, 1035-1037., pp. 1043–1045.
- ⁴A következő idézetek világtanakra rá a legjobban a szerződések tipizálásának szükségességére: „First, classification is practically important. Without a good classification scheme, trying to find the law on a particular topic is like looking for books in an unsorted library. Second, and a related point, classification is intimately connected to knowledge. Learning the law, like learning biology or chemistry, is in large part a matter of learning classificatory schemes... Third, and of greatest significance, classificatory questions are morally important. ... In the case of law, classification and morality are closely linked, because the most basic principle justice is that like cases should be treated alike. ... But to the extent that a classification scheme is accurate, it can help courts and other lawmakers to know which cases are alike and which are different.” P.S. Atiyah – S. A. Smith (2005): *Atiyah's Introduction to the Law of Contract*, Clarendon Law Series, Clarendon Press, London 29.; „First, the fact that contract law involves classification, explicit and implicit, tell us something about the systematic nature of legal reasoning. Secondly, the fact that we recognise classifications based on the status of contracting parties is testament to an important development in the modern law, namely that we no longer treat all parties as undifferentiated contractors (as business or as consumer contractors). Thirdly, the utility of particular classifications depends on our particular cognitive interest.” *The Law of Contract*, General Ed.: M. Furmston, LexisNexis, London, 2010., pp. 28–29.
- ⁵Bárdos Péter – Menyhárd Attila (2008) *Kereskedelmi jog*, hgorac, Budapest, pp. 357–358
- ⁶Bíró György (2001) *A szerződések rendszere a magyar polgári jogban*, Facultas Nascitur; 20 éves a jogászképzés Miskolcon, Bibor Kiadó, Miskolc, 37.
- ⁷Auer Ádám – Bakos Kitti – Buzási Barnabás – Farkas Csaba – Nótári Tamás – Papp Tekla (2011): *Társasági jog*, Lectum Kiadó, Szeged, 54.
- ⁸Ezt a fajta felosztást még a kínai szerződési jog is ismeri, lásd: *Basic Principles of Civil Law in China*, Ed.: W. C. Jones, M. E. Sharpe, Inc., New York, 1989., 207.
- ⁹Papp (2009) i.m. 11–14.; Vörös Imre (2004): *A nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga I.*, KRIM Bt., Budapest, 7.
- ¹⁰LB Pfv. XI. 20.314/2006. (BH 2007. 332.).
- ¹¹SZIT-H-GJ-2008-89.
- ¹²Fővárosi Ítélet 5. Pf. 21. 373/2006/3.
- ¹³Papp Tekla: A támogatási szerződés I. Céghírnök, 2012/6., 12- 14. és A támogatási szerződés II. Céghírnök, 2012/7., pp. 3–6.
- ¹⁴Grundmann i.m. 1019
- ¹⁵Szilágyi Ferenc: Európai szerződési jog és a nemzeti szerződési jog rendszere: aktuális kontextus és problémakörök, *Magyar Jog*, 2012/2., 82.
- ¹⁶Implicit Dimensions of Contract, Discrete, Relational and Network Contracts, Ed.: D. Campbell – H. Collins – J. Wrightman, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2003., C. Mitchell (2013): *Contract Law and Contract Practice, Bridging the Gap Between Legal Reasoning and Commercial Expectation*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon
- ¹⁷S. van Dongen (2012): *Groups of contracts, An exploration of types and the archetype from a Dutch legal perspective*, *Linked Contracts*, Eds.: I. Samoy – M. B. M. Loos, Intersentia, Cambridge – Antwerpen – Portland, 10.
- ¹⁸G. Teubner (2011) *Networks as connected contracts*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 95.: „the decisive motor within hypermodern economic arrangements”; U. Grusic *Contractual networks in European Private International Law, International and Comparative Law Quarterly*, 7/2016., pp. 584–588.: „relational and symbiotic contracts”
- ¹⁹A. Arrighetti – R. Bachmann – S. Deakin *Contract Law, Social Norms and Inter-firm Co-operation*, *Cambridge Journal of Economics*, 1997/21.; pp. 171–172.; H. Collins *The Research Agenda of Implicit Dimensions of Contracts*, Campbell – Collins – Wrightman i.m. 21.; Grundmann i.m. 1047.
- ²⁰R. Brownsword (2009): *Network Contracts Revisited*, *Networks: Legal Issues of Multilateral Cooperation*, eds.: M. Amstutz – G. Teubner, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, pp. 31–32.
- ²¹Mitchell i.m. pp. 60–61.
- ²²Nagy Barna Krisztina *A konzorciumi és szindikátusi szerződés a polgári jogi társaság relációjában*, *Céghírnök*, 2016/11. pp. 9–11., 2016/12. pp. 10–12., 2017/1. pp. 4–6.
- ²³R. M. Uribe (2012): *Linked contracts: elements for a general regulation*, *Linked Contracts*; Eds.: I. Samoy – M. B. M. Loos, Intersentia, Cambridge – Antwerpen – Portland, 158.
- ²⁴Uribe i.m. pp. 155–156., 162–163.
- ²⁵F. Maultzsch – M. A. Czarnecki *Bausteinverträge in der Dogmatik der Schuldverhältnisse*, *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 4/2016., pp. 832–858.
- ²⁶Uribe i.m. pp. 157–158.

²⁷S. van Dongen (2012): *Groups of contracts, An exploration of types and the archetype from a Dutch legal perspective*, In: *Linked Contracts*; Eds.: I. Samoy – M. B. M. Loos, Intersentia, Cambridge – Antwerpen – Portland, 9. pp.

²⁸Jans/FCN; Von Hohenmeiss/Arenda; Mooijman/Netjes; lásd: van Dongen i.m. 11-13., 25–27.

²⁹Article II. -5:106

³⁰van Dongen i.m. 24.

³¹1. adásvétel, 2. adásvétel altípusai (Ptk. 6:231. §, 6:232. §), 3. vállalkozási szerződés, 4. tervezési szerződés, 5. kivitelezési szerződés, 6. utazási szerződés, 7. mezőgazdasági szerződés, 8. fuvarozási szerződés, 9. szállítmányozás, 10. bizalmi vagyonkezelés, 11. közszolgáltatási szerződés, 12. közvetítői szerződés, 13. helyiség- és lakásbérleti szerződés, 14. haszonbérlet, 15. letét, 16. haszonkölcsön, 17. jogbérlet, 18. pénzügyi lízing, 19. faktoring, 20. hitelszerződések, 21. elektronikus kereskedelmi szerződések, 22. timesharing, 23. PPP, 24. koncesszió, 25. licencia, 26. franchise (Ptk-n kívüli), 27. merchandising, 28. Ptk-n kívüli lízing, 29. egészségügyi kezelési szerződés, 30. konzorciós, 31. Ptk-n kívüli faktoring, 32. távollévők között kötött szerződések, 33. üzlethelyiségen kívül kötött szerződések, 34. speciális megbízások.

³²C. Ciumas – D.-M. Chis *Modelling the guarantee liability under unit-linked contracts*, *Practical Application of Science*, 7/2015., pp. 165-170.: unit-linked jellegűnek minősíti az életbiztosítási szerződést.

³³Polgári jog, Kötelmi jog, Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik rész, Főszerk.: Petrik F., Szerk.: Wellmann Gy., hgorac; Budapest; 2013.; 336.; 2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítási tevékenységről 4. § (1) bek. 11. pont

³⁴Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Szerk.: Vékás L. – Gárdos P., Wolters Kluwer, Budapest, 2014., 2100.

³⁵Lásd: *Gabler Versicherungswörterbuch*, Szerk.: F. Wagner, Springer Gabler, Wiesbaden, 2017., pp. 450–455.

³⁶Auer Ádám – Balog Balázs – Jenovai Petra – Juhász Ágnes – Papp Tekla – Strihó Krisztina – Szeghő Ágnes (2015): *Atipikus szerződések*, Szerk.: Papp T., Opten, Budapest, 186.

³⁷<https://www.allianz.hu>; letöltés ideje: 2017. 10. 26.

³⁸Ezzel kapcsolatban elemzés olvasható: R. Schumann – B. Eichhorn: *From contract management to contractual management*, *European Review of Contract Law*, 11/2015., pp. 1–21. című, a de Gruyter kiadó által közzétett tanulmányban.

IRODALOMJEGYZÉK

Arrighetti – R. Bachmann – S. Deakin: *Contract Law, Social Norms and Inter-firm Co-operation*, *Cambridge Journal of Economics*, 1997/21. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.cje.a013665>

P.S. Atiyah – S. A. Smith (2005): *Atiyah's Introduction to the Law of Contract*, Clarendon Law Series, Clarendon Press, London

Auer Ádám – Bakos Kitti – Buzási Barnabás – Farkas Csaba – Nótári Tamás – Papp Tekla (2011): *Társasági jog*, Szerk.: Papp T., Lectum Kiadó, Szeged

Auer Ádám – Balog Balázs – Jenovai Petra – Juhász Ágnes – Papp Tekla – Strihó Krisztina – Szeghő Ágnes (2015): *Atipikus szerződések*, Szerk.: Papp T., Opten, Budapest

Basic Principles of Civil Law in China, Ed.: W. C. Jones, M. E. Sharpe, Inc., New York, 1989.

Bárdos Péter – Menyhárd Attila (2008) *Kereskedelmi jog*, hgorac, Budapest

Bíró György (2001) *A szerződések rendszere a magyar polgári jogban*, Facultas Nascitur; 20 éves a jogászképzés Miskolcon, Bibor Kiadó, Miskolc

R. Brownsword (2009): *Network Contracts Revisited*, *Networks: Legal Issues of Multilateral Cooperation*, eds.: M. Amstutz – G. Teubner, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon

C. Ciumas – D.-M. Chis: *Modelling the guarantee liability under unit-linked contracts*, *Practical Application of Science*, 7/2015.

H. Collins (2003): *The Research Agenda of Implicit Dimensions of Contracts*, Ed.: D. Campbell – H. Collins – J. Wrightman, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon

<https://doi.org/10.5040/9781472559449.ch-001>

Diósi György: *Atipikus szerződések a bírósági gyakorlatban – egy felmérés margójára*, *Jogtudományi Közöny*, 1971/2.

Gabler *Versicherungswörterbuch*, Szerk.: F. Wagner, Springer Gabler, Wiesbaden, 2017.

S. Grundmann (2010): *Zukunft des Vertragsrechts*, Festschrift 200 Jahre Juristische Fakultät der Humboldt-Universität zu Berlin, Walter de Gruyter GmbH&Co.KG, Berlin/New York

<https://doi.org/10.1515/9783899496307.1015>

U. Grusic *Contractual networks in European Private International Law, International and Comparative Law Quarterly*, 7/2016.

Harmathy Attila: *Jogpolitika – polgári jog*, *Magyar Jog*, 2010/12.

Implicit Dimensions of Contract, Discrete, Relational and Network Contracts, Ed.: D. Campbell – H. Collins – J. Wrightman, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2003.

<https://doi.org/10.5040/9781472559449>

Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Szerk.: Vékás L. – Gárdos P., Wolters Kluwer, Budapest, 2014.

F. Maultzsch – M. A. Czarnecki *Bausteinverträge in der Dogmatik der Schuldverhältnisse*, *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 4/2016.

Mitchell (2013): *Contract Law and Contract Practice, Bridging the Gap Between Legal Reasoning and Commercial Expectation*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon

<https://doi.org/10.5040/9781472561626>

Nagy Barna Krisztina: *A konzorciumi és szindikátusi szerződés a polgári jogi társaság relációjában*, *Céghírnök*, 2016/11., 2016/12., 2017/1.

Papp Tekla (2009): *Atipikus szerződések*, Lectum Kiadó, Szeged

Papp Tekla: *A támogatási szerződés I. Céghírnök*, 2012/6., 2012/7.

Polgári jog, Kötelmi jog, Harmadik, Negyedik, ötödik és Hatodik rész, Főszerk.: Petrik F., Szerk.: Wellmann Gy., hgorac; Budapest; 2013.

Szilágyi Ferenc: *Európai szerződési jog és a nemzeti szerződési jog rendszere: aktuális kontextus és problémakörök*, *Magyar Jog*, 2012/2.

G. Teubner (2011): *Networks as connected contracts*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon

<https://doi.org/10.1111/j.1468-2230.2012.00910.x>

The Law of Contract, General Ed.: M. Furmston, LexisNexis, London, 2010.

R. M. Uribe (2012): *Linked contracts: elements for a general regulation*, *Linked Contracts*; Eds.: I. Samoy – M. B. M. Loos, Intersentia, Cambridge – Antwerpen – Portland

S. van Dongen (2012): *Groups of contracts, An exploration of types and the archetype from a Dutch legal perspective*, *Linked Contracts*, Eds.: I. Samoy – M. B. M. Loos, Intersentia, Cambridge – Antwerpen – Portland

Vékás Lajos: *A szerződéstípusok válságjelenségeiről*, *Jogtudományi Közöny*, 1975/12.

Vörös Imre (2004): *A nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga I.*, KRIM Bt., Budapest